

כאשר אדם נמצא במצב ירוד, מרגיש ריקנות גדולה ואין לו במה להיאחז, דווקא אז הוא יכול להידבק ברחמי הקב"ה. מתוך הרחמים האין-סופיים משפיע עליו הבורא נקודה קטנה של יש מעט חיות וכוח שבעזרתם יוכל להחזיק מעמד ולעשות את הצעד הבא.

כדי שהחיבור יהיה אמיתי צריכים שני דברים להתחבר. מצד אחד האדם מכיר באמת: "אין מתום בבשרי מפני זעמך, אין שלום בעצמי מפני חטאתי". מעצמי אין לי כוח ואיני יודע כיצד לצאת ממצבי. מצד שני הוא אינו מתיימש, אלא מאמין שהקב"ה נותן לו בתוך הריקנות נקודה של חיים. אם יראה רק את האין, הוא עלול ליפול לייאוש. אם יראה רק את היש, הוא עלול לחשוב שהכוח שייך לו. הדרך היא להכיר מעצמי איני יכול, אבל הקב"ה נותן לי עכשיו כוח לעשות את הצעד הבא. את המושג "אין-סוף" אפשר להבין במשל פשוט. כאשר לאדם יש חנות מצליחה, ההכנסות גדולות מן ההוצאות והוא יודע כיצד העסק מתקיים, יש לו אחיזה ברורה. אבל כאשר ההוצאות מתרבות, בכל יום מופיע נזק חדש, ההכנסות מועטות והחובות הולכים וגדלים, הבור נראה ללא תחתית. הוא אינו יודע כיצד יחזיק את העסק, ממה יתפרנס ואיך יכסה את חובותיו.

גם מצב כזה נחשב עבורו ל"אין-סוף". לא מפני שבאמת אין לו סוף, אלא מפני שהאדם אינו רואה את סופו ואין לו דרך הגיונית לפתור אותו. דווקא שם הקב"ה יכול לתת לו נקודת יש רעיון חדש, אדם שעוזר, לקוח שמגיע, אפשרות להסדיר חוב או כוח לקבל החלטה נכונה. הפתרון אינו מוכרח לסדר מיד את הכול, אבל הוא נותן אחיזה לצעד הבא. מאחר שהאדם כבר הכיר שאין לו פתרון מעצמו, הוא רואה בנקודה הזאת רחמים הבאים מן הקב"ה ואינו גונב אותם לעצמו. זהו עניין "לך רד כי שחת עמך". לאחר חטא העגל היו בני ישראל במקום נמוך וריק, ואילו משה רבנו היה למעלה, בהר סיני. אילו משה נשאר למעלה והעם נשאר למטה, היה נוצר נתק. לכן אמר לו הקב"ה: רד אליהם. משה לא ירד כדי ליפול יחד איתם, אלא כדי להתחבר לשברם ולהביא לתוכו את נקודת היש הבאה מן האין-סוף. מתוך ירידתו, תפילתו ומסירותו נפתחה הדרך לסליחה, ללוחות השניים ולהקמת המשכן.

היסוד של "לך רד" נוגע גם לקשר שבין אדם לחברו. כאשר אדם נמצא בשבר, אי אפשר לדרוש ממנו מיד לעלות למקום גבוה. אם מדברים אליו רק מלמעלה ונותנים לו עצות גדולות, הוא מרגיש שלא מבינים אותו ונוצר נתק. "לך רד" פירושו הקשב לכאבו, הכר בריקנותו ואל תיבהל ממנה. רק לאחר שהוא מרגיש ששמעו אותו ושאינו לבד, אפשר לעזור לו למצוא נקודת חיים קטנה — תפילה אחת, נשימה אחת או פעולה אחת שהוא מסוגל לעשות עכשיו. חבר אמיתי אינו צועק אל השבור מלמעלה שיעלה, אלא יורד אליו ומשם עוזר לו להתחבר אל רחמי הקב"ה.

על כך היה ר' אשר חוזר בפסוקים "גם שם ידך תנחני ותאחזני ימינך". גם ב"שם", במקום החשוך ביותר, ידו של הקב"ה מוליכה את האדם. "מבטן שאול שועתי אליך, ושומע קולי איני צריך לצאת תחילה מן השאול ורק אחר כך להתפלל. דווקא מתוך השאול אני צועק ומגלה: "כי לא תעזוב נפשי לשאול, לא תיתן חסידך לראות שחת".

הפסוק ממשיך "תודיעני אורח חיים, שובע שמחות את פניך". ר' אשר היה מדגיש שלא נאמר רק "שמחה", אלא "שובע שמחות". כאשר האדם מגלה שגם בתוך השאול הקב"ה לא עזב אותו, הוא מתמלא בשמחה. השמחה נעשית בבחינת "טופח על מנת להתפיה" ועוברת ממנו לאחרים. הוא יכול להשפיע תקווה וחיים לאלפים ולרבבות, מפני שהיה בתוך החושך וגילה שם את ידו של הקב"ה. ככל שהוא יודע שהכוח והמילים אינם שלו, הוא נעשה כלי שדרכו יכול להתגלות כבוד שמים, עד לבחינת "שכינה מדברת מתוך גרונו".

בזה אפשר להבין גם את שמיני עצרת ושמחת תורה. לאחר כל ימי החג אומר הקב"ה לישראל: "קשה עלי פרידתכם". חז"ל המשילו זאת למלך שאמר לאוהבו "עשה לי סעודה קטנה כדי שאיהנה ממך". הקב"ה אינו מבקש השגות והצלחות גדולות, אלא נקודה קטנה ואמיתית של קשר. הוא אינו אומר כדי שאיהנה מסעודתך, אלא "כדי שאיהנה ממך".

גם בשמחת תורה אנו עומדים מול תורה אין-סופית שאיננו מסוגלים להשיג את כולה. ובכל זאת אנו אווזים בה, רוקדים עמה ומתחילים שוב מ"בראשית". הקב"ה אומר לבני ישראל תתנו לי את הנקודה הקטנה שלכם, את הצעד שמסוגל לעשות עכשיו. וכאשר הנקודה הקטנה מתחברת אל האין-סוף, היא נעשית מקור של חיים ושל שובע שמחות.